

Апотекарска пракса

ISSN 1451-1827

9771451182003

ГЛАСНИК ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ

97

ДЕЦЕМБАР 2012

**Срећна Нова година
и Божићни празници**

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ФАРМАЦЕУТСКА КОМОРА

The Pharmaceutical Chamber of Serbia

Фармацеутска комора Србије

www.farmkom.rs

pharmkom@verat.net

Дечанска 8А,

011/3243-144

011/3246-795

ФКС Огранак Београд

Дечанска 8А

011/3243-144

ogranakbeograd@farmkom.rs

ФКС Огранак Крагујевац

Црвеног крста 7, локал 23

034/639-1200

ogranakkragujevac@farmkom.rs

ФКС Огранак Војводина

Хајдук Вељкова 11 (Мастер центар

Новосадског сајма, локал А 104/1 спрат)

021/661-8833

ogranakvojvodina@farmkom.rs

ФКС Огранак Ниш са КиМ

Првомајска 24А

018/295-565

ogranaknis@farmkom.rs

Реч уреднице

Јубилеј коморе, 15 година рада обележен је веома скромно са гостима из струке из целе Србије и земаља у окружењу. У овако свечаном тренутку, окупили су се посленици фармацеутске праксе и науке, ради сумирања досадашњих резултата и давања подршке даљем раду и унапређењу рада коморе и целе струке.

Овај број часописа посвећен је у највећем делу 72. Конгресу ФИП-а, односно усменим и постер презентацијама фармацеута из Србије, који су активно учествовали са 3 усмене и 57 постер презентација. Постер Апотеке Сомбор се нашао у категорији најбољих постера на конгресу и заслужено освојио друго место у веома оштрој конкуренцији.

Све честитке колегама из Сомбора и осталим колегама који су репрезентовали себе, своје установе и Србију на светском конгресу фармације.

Свим колегама желим срећну Нову годину и наступајуће празнике.

4 Обележавање јубилеја
Фармацеутске коморе Србије

Сусрети са представницима
других комора **6**

7 Добра фармацеутска пракса у Бечу

Тема броја: Конгрес
100 Година ФИП –а, Амстердам 2012. **8**

26 Привреда и високо образовање –
фармација

Espasom 2012,
Постер презентација **28**

29 Први српски конгрес о гојазности,
Постер презентација

32 Балканска медицинска недеља

34 Четврта ванредна седница
Скупштине ФКС

Календар догађаја за 2013. **36**

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ФАРМАЦЕУТСКА КОМОРА
The Pharmaceutical Chamber of Serbia

**Апотекарска
пракса**

Гласник Фармацеутске коморе

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

ISSN 1451-1827 = Апотекарска пракса COBISS.
SR – ID 94777858

Главна и одговорна уредница:

Ружица Николић

Стручни сарадници:

Снежана Зељковић, Јованка Франета,

Јасна Ристић, Тања Арсић

Технички уредник: Небојша Ускоковић

Уредник насловне стране: Мирко Николић

Штампарија: Матија д.о.о., Устаничка 204а

Тираж: 4.900 примерака

Издаје: Фармацеутска комора Србије,

Дечанска 8а, 11000 Београд, Србија

тел./факс: +381 11 32 43 144, 32 46 795,

e-mail: pharmkom@verat.net, www.farmkom.rs

пословни рачун: 325-9500900015066-04

Обележавање јубилеја Фармацеутске коморе Србије

Драгана Бранковић Минчић, Члан Организационог одбора

Свечана академија поводом обележавања 15 година постојања и рада Фармацеутске коморе Србије, одржана је 25.октобра 2012.године у Великој дворани Коларчеве задужбине у Београду. Обележавање јубилеја је одржано са жељом да се општој и стручној јавности, као и представницима државних структура скрене пажња на положај фармацеута данас.

Поводом јубилеја проф.др Нада Ковачевић је промовисана за почасног члана Коморе, у знак захвалности за изузетан допринос у раду, оствареним циљевима и задацима Коморе. Такође, по одлуци Скупштине Фармацеутске коморе Србије том приликом је најбољим студентима фармације додељена новчана награда. Награде су добили Нина Биреш, Фармацеутски факултет Универзитета у Београду; Миљана Булатовић, Медицински факултет у Нишу, студијска група фармација; Весна Миланковић, Медицински факултет у Крагујевцу, студијска група фармација и Ивана Герић, медицински факултет у Новом Саду, студијска група фармација.

Присутне госте је поздравила Драгана Јовановић, директор Фармацеутске коморе Србије и том приликом се захвалила свима који су активно учествовали и дали свој допринос у раду Коморе у протеклих петнаест година. На-

гласила је да Комора као струковна институција учествује у креирању здравствене политике јавног здравља. Активно учествује у измени и допуни Закона и подзаконских аката, који се односе на услове под којим се обавља фармацеутска здравствена делатност, под којима се спроводи континуирана едукација, издају и одузимају лиценце.

Од 2008. године, када су издате прве лиценце, па до данас издато је око 5450 лиценци. Комора данас има 4798 активних чланова који раде у апотекама и здравственим установама на примарном, секундарном и терцијерном нивоу.

Њени чланови у оквиру органа и тела активно учествују у решавању проблема галенских лабораторија, одлагања и уништавања фармацеутског отпада, дефинисању фармацеутских услуга. Везано за иницијативу Министарства здравља за изједначење приватног

и државног сектора у апотекарству, Комора је своје предлоге доставила Министарству здравља.

Такође, треба напоменути да је Скупштина Коморе усвојила предлог Дobre апотекарске праксе, који тренутно чека сагласност Министарства здравља.

И после петнаест година постојања, Комора истрајава у својим напорима да буде асоцијација свих фармацеута, место њиховог окупљања и усклађивања интереса, размене искустава и утврђивања заједничких ставова. Као аутономна и професионална институција стално ради на унапређењу фармацеутске услуге у процесу рационалне примене лекова и фармакотерапије. Ради на очувању и унапређењу здравља, добробити пацијената и друштва у целини. Фармацеутска комора даје гаранцију квалитетне фармацеутске здравствене заштите, јер је она делегирана од стране друштвене заједнице, да врши надзор у фармацеутској професији.

Фармацеутска комора Србије издаје лиценцу за рад чиме гарантује информативну, едукативну и саветодавну улогу фармацеута према пацијентима и другим здравственим

радницима. На тај начин се постиже крајњи циљ свих активности, а то је промоција здравља, превенција и лечење болести уз безбедно и ефикасно коришћење лекова и медицинских средстава.

Комора има овлашћење да врши упис у именик Коморе, издаје, обнавља и одузима лиценце члановима, али без икаквих већих ингеренција да учествује у креирању фармацеутске професије. С друге стране, да би се успело у томе, поред добре сарадње јако је битна и подршка државних институција.

Комора активно учествује и у остварењу сарадње са коморама земаља у окружењу, тако да су као гости на прослави јубилеја били представници Комора из Македоније, Црне Горе и Републике Српске.

Сусрети са представницима других комора из региона

Дешавања уз јубилеј Фармацеутске коморе Србије

Драгана Јовановић, директор Фармацеутске коморе Србије

На позив Коморе, на прослави јубилеја били су присутни гости из регионалних комора Прим. Мр нх Јагода Радаковић, председник Фармацеутске коморе Републике Српске, Биљана Савовић, секретар Коморе Црне Горе, Доц. др Бистра Ангеловска, председник Фармацеутске коморе Македоније.

Директор Коморе Драгана Јовановић је у просторијама Фармацеутске коморе Србије примила представнике комора из региона. Разговор је протекао у веома срдечној атмосфери и међусобном разумевању и размењена су искуства у раду комора, чији вам део преносимо.

Црна Гора

Фармацеутска комора Црне Горе постоји од 2001. године и има 328 чланова. Чланови Коморе су сви фармацеути који раде у здравству, производњи, veleпродаји, школству. Комора издаје две врсте лиценци: Лиценцу за рад и Лиценцу из праксе која се издаје на седам година. У оквиру КМЕ чланови Коморе треба да сакупе 140 бодова, по 20 за сваку годину важења лиценце. Годишња чланарина је 36 ЕУР. Комора има председника, који ту функцију обавља волонтерски. У Црној Гори постоје 44 државне апотеке у оквиру Монтефарма и 101 приватна апотека. Црна Гора нема Закон о апотекарској делатности и нема усвојен документ Добре апотекарске праксе.

Република Српска

Фармацеутска комора Републике Српске је основана 2002. Године. Број чланова је око 580. У Републици Српској су изједначени приватни и државни сектор. Са Фондом осигурања сви склапају уговор. Немају мрежу апотека. Лиценца се издаје на пет година и у том периоду у оквиру континуиране едукације треба скупити 50 бодова, 10 годишње. У случају одузимања лиценце пре поновног издавања, кандидат писмено и усмено полаже испит провере знања пред комисијом. У случају да се не положи испит, право да се поново полаже је након три месеца. Лиценца се може одузети на годину дана фармацеуту који три пута није затечен у апотеци, док у случају продаје антибиотика или седатива казна је у висини четири плате фармацеута. Годишња чланарина у комори је 120 евра. У Републици Српској се примењује Закон о апотекарској делатности и имају документ Добре апотекарске праксе. Председник Фармацеутске Коморе ту функцију обавља волонтерски.

Македонија

Фармацеутска комора постоји од 1992. године. Сви фармацеути су чланови Коморе и има их нешто мање од 2000. Лиценца се издаје на период од седам година и издаје се пре запошљавања. Годишња чланарина је 20 евра. Чланови Коморе немају обавезу пријаве промене података. У Македонији фармацеут полаже испит, уколико у току важења лиценце постоји прекид од три године. Фармацеут не може да обнови лиценцу ако не положи тај испит, јер се сматра да не може да ради ако не докаже да је у току са свим променама у струци. Испит се полаже у облику теста. У Македонији су све апотеке приватне од 2002. године и све имају уговор са Фондом. Њихова председница сматра да је из стратешких разлога требало оставити одређен број апотека у државном власништву. Апотеке се отварају на 3000 становника, али се узима у обзир и територијални и економски принцип из разлога што постоји разлика у куповној моћи становника у различитим срединама. У Македонији пензионери не могу бити власници апотека, већ могу само да буду запослени у некој од апотека и за време док ради не може да прима пензију.

Добра фармацеутска пракса у Бечу

Нада Миловановић Иванчић, Удружење фармацеута и лекара Србије

У времену када се прича о реформи здравственог система у Србији, посета Апотекарској комори Аустрије је била веома значајна, јер смо наишли на добар пример у ком правцу би фармацеутска делатност могла да се развија код нас, итнитећи пре свега фармацеутску струку, а у корист пацијената којима су лекови најпотребнији. Први корак у нашој реформи требало би да буде повећање апотекарске марже и изједначавање цена лекова у свим апотекама.

Последњи викенд октобра 2012. године био је одлична прилика да готово 100 фармацеута, чланова Удружења фармацеута и лекара Србије, међу којима је и потписник ових редова, посети Аустријску престоницу. Разлог посете био је сусрет са колегама који раде у апотекама и размена искустава са члановима Апотекарске коморе Аустрије. Овај сусрет је организован у оквиру програма Континуиране медицинске едукације, а под покровитељством компаније Иванчић и синови.

У тренутку кад се у Србији најављују дуго очекиване промене које треба да изједначе државни и приватни фармацеутски сектор, сазнања која су учесници овог састанка понели са собом би требало да им помогну да компетентно и активније учествују у раду својих струковних удружења и предлажу оно што је најбоље за струку којом се баве.

Шта смо све сазнали:

Мрежа апотека и поверење у фармацеуте

У Аустрији има 1.217 јавних апотека и још 46 болничких. Једна апотека пружа фармацеутску услугу за 5.500 становника, а апотеке су удаљене једна од друге око 500 метара. Посао фармацеута у свим апотекама, поред набавке и издавања лекова, је израда магистралних препарата (30-ак дневно, по апотеци), затим саветовање и информисање пацијената о лековима и здравственим ризицима. Апотеке у

Аустрији имају значајно место и у превенцији и организовању различитих програма у вези одвикавања од пушења, вакцинација, исхране, као и у супституционој терапији код пацијената на одвикавању од дрога. Интересантан је податак да се фармацеутима у Аустрији верује више него лекарима или медицинским сестрама, тако да су они често први и једини којима се пацијенти обраћају за помоћ. Стога се подразумева њихова добра едукација која је и предмет контроле Апотекарске коморе.

Услови за отварање нове апотеке

Да би се отворила апотека у Аустрији, морају се испоштовати строги услови који се тичу власништва и саме потребе за апотеком на датој територији. Изградња новог насеља би могла да буде могућност за отварање новог објекта. У Аустрији постоје концесије за већ постојеће објекте и оне се наслеђују. Власник апотеке мора бити фармацеут, и то најмање у проценту од 51%, држављанин ЕУ или Швајцарске, радно и здравствено способан, са положеним државним испитом и 5 година искуства у апотеци. Додатни услов је перфектно знање немачког језика. Власник апотеке у Аустрији води апотеку и потпуно је одговоран за све што се деси у апотеци. Његов рад контролисан је од Апотекарске коморе, а бизнис се наслеђује под условом да и потомци из првог колена јесу фармацеути. У супротном се концесија продаје. Једна апотека у Аустрији прави

просечни годишњи промет од 2.500.000 евра, а то је и њена тржишна цена. Једна апотека је једна радна јединица која мора да послује по закону и прописима Коморе (нпр. забрањено је снижавање цена лекова и давање попушта пацијентима; цене морају бити исте у свим апотекама). Власник може да има само једну апотеку, ланци апотека нису дозвољени.

Апотекарска комора Аустрије

Апотекарска комора у Аустрији постоји од 1947. године и пружа сву неопходну подршку у обављању фармацеутске делатности. Има око 5500 чланова. Она је струковна организација која заступа и контролише фармацеуте, како власнике апотека тако и запослене у свим апотекама. Чланство у комори је обавезно и аутоматско. Она се финансира од чланарина, која износи 4,7 % од апотекарске плате, а органи коморе се бирају на изборима, директно. У оквиру фармацеутске коморе постоји веће власника и веће запослених фармацеута.

Апотекарска каса

При комори постоји и Апотекарска каса (кредитно штедна задруга) која је битна за економски део приче, у смислу рефундирања новца за лекове издате на рецепт и формирање цена лекова. У Аустрији постоји на десетине здравствених фондова и сви рецепти из једне апотеке се на крају месеца таксирају, поделе по фондовима и заједно са обрачуном предају Апотекарској каси. Апотекарска каса је специфично правно тело преко кога се врши, како рефундирање новца за рецепте од фондова, тако и исплата плата свим апотекарима и формирање резервних фондова за исплату одређених додатака. Апотекарска каса рефундира новац апотекама у року од 4 дана, а све прикупљене ре-

цепте шаље фондовима на наплату. Фондови затим новац уплаћују Апотекарској каси након 14 дана, што је максимални период за обраду рецепата. На тај начин се апотеке „кредитирају“ 10-ак дана. Уколико неки рецепти нису добро таксирани, враћају се апотекама на ретаксирање и прилажу следећег месеца на обрачун.

Апотекарска маржа

Оно што је изазвало највише интересовања код наших апотекара, била је висина апотекарске марже и формирање цене лекова. Цена лекова у Аустрији је регулисана законом и под контролом је Министарства здравља. Укратко, фабричка цена лека (просек у ЕУ) увећава се фиксном велепродајном маржом и лек са таквом ценом долази у апотеку. На такву цену се додаје ПДВ 10% и апотекарска маржа која је варијабилна у зависности од цене лека. Наиме, она је обрнуто пропорционална цени лека и што је он јефтинији маржа је већа и обрнуто. За скупље лекове маржа је нижа. Интересантно је рећи да сваки лек у апотеци има две цене. Једна је цена за фондове, а друга за приватну продају. Тако се нпр. марже за фондовске цене лекова крећу од 3.8% до 27%, док су оне за приватну продају у распону од 11.1% до 35.5%. Наравно, подразумева се да су лекови прописани од стране лекара, уколико су у режиму „на рецепт“. Није дозвољена продаја лекова који иду „на рецепт“, осим под посебним условима нпр. на извештај лекара. Углавном, цена било ког лека у било којој апотеци у Аустрији свуда је иста и строго се од стране коморе санкционише фармацеут који то крши. Сви учесници су се сложили да ово студијско путовање и сусрет са Апотекарском комором Аустрије има изванредан значај.

fip

CENTENNIAL
2012

СВЕТСКИ КОНГРЕС ФАРМАЦИЈЕ И ФАРМАЦЕУТСКЕ НАУКЕ

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ
100 ГОДИНА
МЕЂУНАРОДНОГ
УДРУЖЕЊА ФАРМАЦЕУТА

Седамдесет други по реду, конгрес ФИП-а одржан је од 3-8. октобра 2012 у Амстердаму, Холандија, са називом “Побољшање здравља одговорном употребом лекова”.

Ружица Николић, Фармацеутска комора Србије

Међународна фармацеутска федерација ФИП је глобална мрежа националних асоцијација фармацеута и научних радника из области фармације. Броји 127 чланица, заступа више од три милиона здравствених радника и научника из целог света. Место настанка је Амстердам, где је био први међународни састанак фармацеута, који је првобитно било европско, а сада светско удружење.

На овогодишњем конгресу велики број фармацеута је имао прилику да изнесе своје резултате и знања, да прикаже, али и да научи нешто ново.

Министар здравља Холандије је 2. октобра на конгресу организовао самит министара земаља чланица ФИП-а на тему „Користи од рационалне употребе лекова - обезбеђивање боље здравствене политике уз смањене трошкове за лекове“. Фармацеути целог света имају заједнички циљ да се обрати посебна пажња на креаторе политике и истинску улогу фармацеута у здравственом систему и да се правилним регулисањем допринесе правилном спровођењу здравствене делатности, што ће довести до рационализације у здравству и бити на задовољство корисника.

Такође је била важна тема снабдевања и обезбеђења лековима, са циљем да се повећа допринос обезбеђењу рационалне употреба лекова.

Представници Светске здравствене организације (СЗО) су указали да се више од 50% лекова не користи адекватно, односно да није на прави начин обезбеђено да одговарајући лек доспе до одговарајућег пацијента. СЗО је министрима и другим учесницима у здравственом систему, као што су произвођачи, веледрогерије, апотеке препоручила да у том делу донесу решења заснована на искуствима и знањима земаља где постоје научни докази на нивоу имплементације. СЗО је идентификовала седам стратешких препорука поткрепљених са још осамнаест тачака, које се посебно односе на средње и ниско развијене земље, где су давања за здравство ниска и где земље имају препреке у континуираном снабдевању лековима.

Јубилеј 100 година је отворио многе теме за дискусију о положају и месту професије, улози фармацеута, услугама и одговорностима. Тим поводом представници организација чланица

ФИП-а или њихови делегирани представници, потписали су заједничку **Стогодишњу декларацију** за прихватање надлежности и одговорности за глобално побољшање здравља пацијената путем превазилажења проблема у развоју, дистрибуцији и рационалној употреби лекова.

Овом декларацијом фармацеути су прихватили да буду предводници процеса за побољшање доступности лековима, квалитета лекова, рационалне употребе лекова, користећи своје капацитете и у сарадњи са осталим здравственим радницима и институцијама.

Посебну почаст учесницима конгреса је указала њено височанство принцеза Маргриет од Холандије, која је свечано отворила конгрес. Поменути су многи фармацеути, који су током 100 година дали допринос фармацеутској делатности, док су неки од њих и награђени. Тако су др Сабина Коп из Швајцарске и др Вино Шап из САД добили награде за посебно постигнуте резултате у науци, као и др Чалс Хеплер из САД који је један од твораца концепта добре апотекарске праксе, на чему се данас темељи савремена фармацеутска пракса. Награђени су и многи други фармацеути.

Програмски део конгреса се састојао из осам главних тема: 1) Здравствени тим у будућности, како направити утицај, 2) Лекови у будућности и утицај фармацеутске праксе, 3) Безбедни лекови, безбедни пацијенти, како безбедност постаје безбедна, 4) Срце фармације данас и у будућности, обезбеђивање одго-

ворне употребе лекова, 5) Будућност ланца снабдевања лековима, јачање слабих места повезивања, 6) Будућност економије здравственог система, да ли ћемо је обликовати или ће се сама обликовати? 7) Адхеренца, помоћ пацијентима да узму свој лек на одговарајући начин, 8) Повратак у будућност, преко разних тема. Учесће у раду конгреса је узео велики број фармацеута у оквиру ових тема, како би показали своја достигнућа и резултате и поделили своја знања са колегама.

На конгресу је приређено 67 тематских сесија током петодневног рада са великим бројем учесника из целог света. Србија је имала три представника фармацеута са усменим излагањем. На конгресу је такође била активна постер секција, са више од 700 постера, у чијем су раду учествовали и представници Србије. Укупно из Србије конгресу је присуствовало 85 фармацеута.

Програм конгреса је био праћен разним састанцима секција конгреса и бизнис група.

Такође су били организовани састанци представника Фармакопеје, Чланова удружења академица, и други састанци.

У организацији ФИП-а и Краљевске Холандске фармацеутске асоцијације по први пут је одржан **Симпозијум фармацеутских техничара** уз подршку одређеног броја земаља. Скупу је председавао проф Ендрју Браун, Универзитет Канбера, Аустралија. Симпозијуму је присуствовало 200 техничара. Србија је такође имала своје представнике на овом симпозијуму.

СТО ГОДИНА ФИП-а

Improving Health through Responsible Medicines Use

Милан Бзенић, Апотека Краљево

За неког ко је запослен у примарној здравственој заштити, одговорно саветовање и безбедност пацијената, као и улога фармацеута у тиму са лекарима и другим здравственим радницима, јесте област која је била далеко најинтересантнија.

Дани од 5-8. октобра су били најзначајнији конгресни дани, када су одржане различите секције, по унапред утврђеном програму, а имали смо прилике да чујемо и нешто више о најновијим достигнућима у различитим сегментима фармацеутске професије - од бриге за пацијента до индустрије.

Једна од највише потенцираних тема је била увођење додатних услуга у апотеке, јер управо те услуге дају фармацеутима могућност да унапреде праксу, повећају обим посла, а пацијентима прилику за комплетан скрининг симптома и терапије на једном месту. По искуству колега из других земаља, у почетку је

било пуно негодовања од стране лекарских удружења, али после одређеног времена, промене су прихваћене и веома брзо имплементирани, што је највећи значај имало у мање насељеним земљама, као што су Канада и Аустралија, где је евидентан мањак лекара, тако да фармацеути играју значајну улогу у свакодневном пружању примарне здравствене заштите.

Корак даље, у Великој Британији и појединим провинцијама у Канади, постоји категорија "фармацеут-прописивач" која даје право фармацеутима који су прошли одговарајуће усавшавање да третирају одређене здравствене проблеме пацијената и буду плаћени, обзиром да фонд није оптерећен болничким и лабораторијским трошковима, а пацијент је збринут на адекватан начин.

Имали смо и прилику да чујемо нешто више на тему колаборативне праксе, сарадње лекара и фармацеута, и утицају те сарадње на квалитет живота пацијента, о нежељеним реакцијама и њиховом пријављивању, хуманитарном раду фармацеута и циљевима за развој фармацеутске професије до 2020. године.

Остала занимљива предавања су се тичала питања преводња лекова са категорије на рецепт на категорију без рецепта, потом раз-

воја клиничких смерница и водича и уопште обезбеђивања квалитета у свим аспектима рада фармацеута.

Битно је напоменути да су фармацеути из Србије били врло запажени, са 85 регистрованих учесника и то са 3 усмене и 57 постер презентација, којима смо се стручној јавности представили на конгресу, што је за једну релативно малу земљу као што је Србија, велики успех.

Секција Фармацеутска пракса – истраживање и развој усмено излагање

Ја сам, испред Апотеке Краљево, имао усмено излагање у оквиру секције „Фармацеутска пракса - истраживање и развој“, и представио резултате свог рада везаног за истраживање фармакотерапијских проблема у геријатрији, као једини колега из праксе, док су остали предавачи били професори или сарадници са фармацеутских факултета широм света. Само истраживање је трајало 6 месеци, и укључивало 80 пацијената којима је вођен картон фармацеутске здравствене заштите, где су детектовани фармакотерапијски проблеми и класификовани уз предлоге за решавање.

Први светски симпозијум фармацеутских техничара

Лазар Новаковић, Комора медицинских сестара и здравствених техничара Србије

Учесће фармацеутских техничара на најпрестижнијем светском конгресу фармације показује значај заједничке едукације фармацеута и фармацеутских техничара као фармацеутског тима.

У организацији Интернационалне Фармацеутске Федерације (ФИП) и Краљевске Холандске Фармацеутске Асоцијације, од 03 - 08. октобра у Амстердаму, одржан је 72. Светски конгрес фармације и фармацеутских наука. Први пут је, у оквиру конгреса ФИП-а, одржан и Симпозијум фармацеутских техничара и помоћне радне снаге у фармацији. Ово је иначе била и јубиларна година, јер је ФИП славио 100 година свог постојања.

Захваљујући УО Коморе медицинских сестара и здравствених техничара Србије (КМСЗТС), директору Коморе Драгану Шашићу и профилском одбору фармацеутских техничара на челу са Љиљаном Ђокић, фармацеутски техничари Србије су имали свог претставника на овом заиста изузетном и важном скупу.

На Симпозијуму је учествовало преко 200 фармацеутских техничара средње и више стручне спреме из целог света.

Домаћин скупа, испред ФИП-а, био је професор Аустралијског Универзитета Канбера, проф. Ендрју Браун, члан ФИП-ове радне групе за образовање и консултант у Светској Здравственој Организацији.

У име фармацеутских техничара, домаћин Симпозијума је била Сузан Енгсторм, фармакоекономист из Данске и потпредседник Европске Асоцијације Фармацеутских Техничара (ЕАФТ).

Програм Симпозијума је био подељен у неколико сегмената:

1. Упознавање и преглед сличности и разлика овог занимања кроз случајеве из Азије, Африке, Европе, Северне, Средње и Јужне Америке и Средњег Истока
2. Едукација фармацеутских техничара
3. Сигурност пацијента
4. Постер презентације пријављених радова

Учесће на Симпозијуму је искоришћено за успостављање што више контаката са колегицима, колегама и представницима разних асоцијација из целог света, а нарочито са представницима Европских и националних асоцијација из земаља у нашем окружењу. Успостављени су одлични контакти са колегицима из Хрватског друштва фармацеутских техничара, са Удружењем фармацеутских техничара Словеније, са председником и подпредседником ЕАФТ-а из Португала и Данске. Конкретно, стигао је и позив за учешће на наредном састанку ЕАФТ-а на Бледу, следеће године у априлу.

Истакао бих да је ово заиста било једно дивно професионално искуство и надам се да ће на следећем конгресу у Даблину бити присутно више фармацеутских техничара из Србије.

Још неки утисци о конгресу, Амстердаму и Холандији

Роланд Антонић, Апотека Шабац

У Амстердаму, престоници земље лала и ветрењача, од 3-8. октобра 2012. одржан је 72. конгрес, значајан јубилеј за све фармацеуте. Тема овог годишњег конгреса била је: „Побољшање здравља кроз одговорну примену лекова“. Са овог конгреса упућен је позив фармацеутима широм света да заузму равноправно своје место у здравственим тимовима и да радећи компетентно и одговорно свој посао уведу фармацију у нову еру на глобалном нивоу. Овај конгрес је учесницима понудио прилику за стицање нових знања и вештина у фармацеутским наукама и фармацеутској пракси, као и да учествују у дешавањима која ће усмерити будућност фармације широм света.

Милан Бзенић, Апотека Краљево

Холандска престоница Амстердам је свакако једна од најинтересантнијих европских престоница, јединствен град-музеј, ризница богатог историјско-културног наслеђа али и град водених канала (зову га још и Северна Венеција), зелених оаза и природних лепота. Канали, по којима је Амстердам препознатљив, деле град на око 90 острва, а које повезује око 1000 мостова. Било где да кренете у разгледање града, суочићете се са разменом осмеха, шарма, духа и тајни које овај град носи у себи. Сам град пружа много тога: од музеја, споменика, романтичних шетњи дуж старих улица поред обала

река и канала, боемских четврти и ресторана, до несвакидашњих грађевинских остварења или уских фасада кућа различитих боја. Свакако је и једна од престоница европских културних дешавања, и вечита инспирација многим писцима, сликарима и другим уметницима. Наравно, прва асоцијација на Амстердам су лале, клопје, Хеинекен и црвени фењери, али је град чувен и по

НАШИ НА КОНГРЕСУ

знаменитим људима, фабрици дијаманата и музејима, којих има преко 50, са изузетно вредним експонатима и уметничким ремек-делима. У близини су и увек интересантне ветрењаче, којих у Холандији има пуно, а које су и својеврстан симбол ове земље.

Свакако, овај 72. конгрес ће остати у сећању по великој жељи да са колегама из целог света поделимо резултате наших истраживања из свакодневне праксе, као и по жељи да се упознамо са њиховим проблемима и достигнућима из области фармације, по новим познанствима, како са колегама из наших установа, тако и са колегама широм света,

а Амстердам је свакако допринео да учешће сваког од нас на овом конгресу учини незаборавним и са пуно прелепих утисака.

Габријела Мердовић, Апотека Ниш

ФИП је утврдио своју мисију, визију и стратешки план: Побољшати глобално здравље унапређењем фармацеутске праксе и науке уз побољшано истраживање, развој и доступност одговарајућем, исплативом и квалитетном леку, широм света.

На конгресу је произашао заједнички став да је данас фармацеут члан тима здравствене заштите од непроцењивог значаја. Позитивно се оцењују тимови различитих генерација, где се спаја искуство и иновативност. Истакнут је индивидуални приступ пацијенту и значај што већег броја интервенција фармацеута. Иако се сматра да су фармацеути у пракси, данас најбоље обучени за осигурање одговорне употребе лекова, у исто време се поставља и питање да ли су фармацеути спремни за улогу, традиционално додељена лекарима, а то је прописивање лекова. Познавање механизма делова-

ња, интеракције лекова, контраиндикација, као и нежељених реакција лекова, требало би да обезбеди фармацеутима учешће у прописивању терапије.

Амстердам, као домаћин овогодишњег конгреса, очарао је своје посетиоце. Јединствен „град музеј“, „град на води“, ризница културно историјског наслеђа, али и зелених оаза, водених канала, посебне архитектуре, освојиће вас лепотом али и приступачним људима, где год да кренете. Управо овакав амбијент отворио је душу многим песницима, сликарима и другим уметницима да да стварају ремек дела непроцењиве вредности и да од Амстердама створе културну меку Европе данас. Космополитски град, финансијски центар, пун различитости хармонијски усклађених, одаје утисак високог стандарда живота, који у исто време тражи и високу одговорност својих грађана. Свакако, град који оставља без даха и град који вам заувек остаје у сећању.

100 ФАРМАЦЕУТА ГОВОРЕ

Николина Кљајевић, Апотека Сомбор

Секција за јавно апотекарство је поводом обележавања вековног јубилеја припремила пригодан видео "100 Pharmacist Talking" у оквиру кога су приказане свакодневне активности сто фармацеута из различитих делова света. Видео се састоји од серије фотографија у пратњи звучних записа, који описују професионалне активности апотекара. Емитован је на самом конгресу, а може се погледати на веб адреси: <http://fip.org/100talking>. Фармацеути Апотеке Сомбор, Апотеке Вршац и Апотеке Београд су учествовали у овом јединственом пројекту. Усмена излагања на конгресу су била у оквиру ове секције, на којој је Оливера Гордић из Апотеке Београд, говорила је о обуци фармацеута у две апотеке за хендикепиране, слабовиде и глувонеме пацијенте. Стана Тирнанић из Апотеке Вршац, говорила је о Пилот пројекту „Покретна апотека”, који је одобрило Министарство здравља.

Пренето из стране штампе

Фармацеутска друштвена брига у Београду

Написао Graeme Smith: Извештај о раду Мр nx Оливере Гордић, објављен у часопису британског Краљевског удружења фармацеута

„Државне апотеке у Београду, у Србији, су високо друштвено одговорне”, рекла је Оливера Гордић, из Апотеке Београд, када се обратила фармацеутском аудиторијуму 7. октобра 2012 на јубиларном стотом конгресу ФИП у Амстердаму. Она је објаснила да је Апотека Београд највећа група државних апотека у Србији, и да њену политику друштвене одговорности чине четири сегмента: заштита животне средине, брига о запосленима, односи са локалном заједницом и здравствена заштита пацијената, на коју је као најважнију од четири сегмента поветила највећу пажњу у својој презентацији.

Међу активностима Апотеке Београд у повећању квалитета здравствене заштите пацијената спадају и активности у промоцији здравља и превенцији болести као и отварање апотека у приградским деловима града како би се пацијентима омогућила боља доступност здравствене неге. Али можда најзапаженија од свих активности је рад са групама пацијената са посебним потребама.

Госпођа Гордић је објаснила да је установа специјализовала две апотеке у граду за рад са особама са оштећеним слухом, у којима су истакнути постери са симболима знаковног језика, и у којима раде фармацеути обучени за рад на знаковном језику. Око 95 процената пацијената са оштећењем слуха је изразило своју захвалност и значај овакве врсте услуге.

Установа је такође оспособљена и за рад са особама са оштећеним видом, и то отварањем бесплатне телефонске линије за савете, а такође и постављањем специјалних гумираних трака које усмеравају пут од улаза апотеке до посебног шалтера у апотеци, где пацијенти могу да разговарају са фармацеутима који су посебно обучени за рад са слепим и слабовидим особама. Друге иницијативе за ову групу пацијената укључују набавку медицинске опреме и уређаја са звучним читавањем и набавку лекова у паковањима штампаним на Брајевом писму.

Од осталих иницијатива друштвене одговорности предузетих од стране Апотека Београд су и управљање фармацеутским отпадом, поклон пакети породилиштима са неопходним производима за новорођенчад и њихове мајке, куповина и садња дрвећа у граду, обезбеђене стипендије за 10 најбољих студената фармације на Универзитету у Београду, пренос једног милиона евра свог профита за развој здравства у граду, као средства за запошљавање 160 лекара и медицинских сестара. Апотека Београд је поносна на свој рад. „Будите друштвено одговорни”, била је порука госпође Гордић публици.

Пружање специфичне фармацеутске услуге на примеру апотеке Вршац

Тирнанић Стана, Апотека Вршац

Покретна аптека као специфична фармацеутска услуга у Апотеци Вршац, остварује управо стратешки циљ Министарства здравља Србије - пацијент у средишту здравственог система.

Да смо квалитетно радили не само што се тиче Покретне апотеке, већ и на нивоу целе Апотекарске установе указује и признање које смо добили од Министарства здравља Србије: Најбољи у сталном унапређењу квалитета рада.

Покретна аптека има статус Пилот пројекта одобреног од Министарства здравља, пошто до сада тај облик фармацеутске услуге није препознат у нашем закону о здравственој заштити. Као пилот пројекат у обавези смо квартално у току године да шаљемо извештај министарству здравља.

Апотека је адаптирано возило које има електричну и водоводну мрежу. Ентеријер својим изгледом не заостаје ни за најсавременијим апотекама; има магацински простор, тоалет и "кутак за пацијенте"; сто, столице где се одвија комуникација са пацијентима, саветовање, промотивна акција фармацеутских кућа, мерење крвног притиска.

Апотека је комплетно опремељена савременим ИТ системом, испуњава све стандарде и правила тржишног пословања, садржи: фискални принтер, комплетну листу лекова Републичког фонда здравственог осигурања и информациони систем који омогућава фактурисање издатих лекова и помагала у електронској форми, према апликативном софтверу Републичког фонда.

Покретна аптека својим изгледом и радом испуњава све стандарде Добре Апотекарске Праксе.

Покретна аптека обилази 15 села Вршачке општине које су удаљене од прве апотеке у граду Вршцу од 5-30 км, а нека села се налазе уз државну

границу од 2-3км. Апотека има разрађену шему кретања у току дана и месеца, дневно обиђе по 2 села која су на великој удаљености и у сваком селу је најмање два пута месечно. Пацијенти у сваком селу могу да подигну своју терапију, лекари у тим селима раде у амбулантама у одређеним сатима дневно, одређених дана, тако да смо долазак лекара у амбуланте усагласили са кретањем наше апотеке. Таквим радом испуњавамо обавезе комплетног здравственог збрињавања пацијента.

Контрола квалитета

Контролу квалитета услуга обављамо кроз анонимне анкетне листиће за пацијенте и запослене. Резултати анкетних листића указују на велико задовољство пацијената и запослених у Апотеци. Указују и да су пацијенти старости преко 65 година, да углавном узимају хроничну терапију, да се ради о средњем социјалном статусу, тако да је плаћање превоза до прве апотеке у Вршцу за њих велики финансијски издатак.

Док није постојала Покретна аптека пацијенти, углавном кардиоваскуларни, дијабетичари, пацијенти са неуролошким оболењима нису редовно узимали терапију.

Захваљујући Покретној апотеци омогућена је редовна контрола употребе лекова, контрола болести и здравствена просвећеност пацијената. На тај начин се спречавају компликације болести и штеди здравствени динар државе.

Сам Пилот пројекат Покретне апотеке је визионарско дело господина Миодрaга Бабића, некадашњег председника концерна Хемофарм Штада.

Општина Вршац је возило Покретну апотеку добила као поклон од Хемофарм Штаде и уступила Апотеци Вршац. Запослени у Вршачкој Апотеци су својим квалитетом рада, залагањем и ентузијазмом оправдали донацију.

Општина Вршац је сагледала значај Покретне апотеке у решавању социјалног проблема управо 15 села Вршачке општине, тако да нам је сталном подршком у решавању проблема у раду, омогућила испуњење наше мисије и визије.

Све ово указује на оправданост постојања Покретне апотеке као новог облика пружања фармацеутских услуга.

На конгресу у Амстердаму, фармацеути из Србије су били заступљени у великом броју. Постери су били у оквиру секција као што је академска, секција јавних апотека, болничких апотека, индустријска секција и технолошка секција, са подсекцијама, где су се представиле колеге из Апотеке Суботица, Врање, Шабац, Београд, Сомбор, Ужице, Нови Сад, Бор, Ниш и Прокупље, Апотеке Лековита Младеновац, као и колеге из Агенције за лекове и медицинска средства, потом са Фармацеутског факултета из Београда, и Медицинског факултета из Ниша, одсек Фармација, и више клиничких центара и института.

Лекови и безбедност у саобраћају

Роланд Антонић, Апотека Шабац

ФИП 2012

Циљ рада је био да проверимо колико су возачи упознати са утицајем лекова на психофизичке способности и да у складу са резултатима и општим друштвеним значајем овог проблема, предузмемо одређене акције.

Запослени у Апотеци Шабац настављају са успешним учешћем на међународним конгресима. На 72. светском конгресу фармације и фармацеутских наука у организацији Међународног удружења фармацеута (ФИП), у Амстердаму имао сам част и задовољство да представљам Апотеку Шабац, са постер презентацијом: „*Drugs and safe driving – how much do our drivers know?*“.

Истраживање је спроведено у Апотеци „Шабац“ и Апотеци Врање. Овом приликом бих истакао изузетну сарадњу са Катедром за фармакокинетику и клиничку фармацију, Фармацеутског факултета у Београду и исказао велико поштовање и захвалност за сву помоћ и подршку, доц. др Сандри Везмар Ковачевић, проф. др Бранислави Миљковић као и колегиницама дипл. пх спец. Данијели Алимпић и дипл. пх спец. Милицы Пешић које су учествовале у овом истраживању и припреми постер презентације.

У истраживању су учествовала 72 возача, одабрана случајним узорком, просечне старости 43 године. Половина испитаника имала је неку од хроничних болести и користила терапију свакодневно. 69,44% возача знало је да неки лекови могу утицати на способност управљања моторним возилима, док је 88,88% знало за негативан утицај алкохола и опојних дрога. 73,61% возача користило је неке од лекова који могу утицати на њихове психофизичке способности и на способност управљања моторним возилима а тек 30,18% од њих је знало за такво дејство терапије коју користе. 22,22% возача је имало неке од нежељених реакција на лекове које се огледају у

утицају на способност управљања моторним возилима. Чак 86,12% испитаника није препознало симболе упозорења на спољашњем паковању лекова (Δ; ▲; §). Информације о утицају лекова на способност управљања моторним возилима добило је само 38,88% анкетираних возача, од тога 35,72% информације је добило од фармацеута. Свим учесницима овог истраживања дате су неопходне информације о утицају њихове терапије на психофизичке способности и способност управљања моторним возилима и подељени едукативни лифлети. Едукација возача је настављена и након овог истраживања са посебним акцентом на возаче за које су фармацеути проценили да су у повећаном ризику за појаву поменутих нежељених реакција.

Недовољно познавање возача о утицају лекова на способност управљања моторним возилима може имати негативан утицај на безбедност у саобраћају. Зато је битно да се сви учесници у саобраћају, уколико имају неку дилему о утицају лекова на њихове психофизичке способности и способност управљања моторним возилима обратe фармацеутима и тако дођу до свих неопходних информација и савета. Фармацеути као најдоступнији здравствени радници морају имати изузетно значајну улогу у едукацији свих учесника у саобраћају о овом значајном друштвеном проблему и могу значајно допринети саветима безбедности свих учесника у саобраћају.

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПОВЕЋАЊЕ БЕЗБЕДНОСТИ СВИХ УЧЕСНИКА У САОБРАЋАЈУ:

- Ако се на кутији лека налази један од следећих симбола: Δ, ▲ или §, такав лек не треба користити

ти пре вожње или ако га је неопходно попиту немојте возити;

- Пре него што попијете неки лек, обавезно прочитајте упутство за употребу, где се налазе информације о утицају тог лека на способност управљања моторним возилима и машинама;
- Ако узимате терапију која подразумева више различитих лекова а треба да возите или ако су вам потребне додатне информације обратите се свом фармацеуту;
- Уколико у току управљања моторним возилом

или неком машином осетите поспаност, ошамућеност, вртоглавицу, поремећаје вида или слуха, одмах прекините вожњу;

- Колико год да је неопходно, немојте возити уколико сте уморни, имате повишену температуру, осећате јаке болове или сте под стресом;
- Уколико осетите да неки лекови утичу на вашу способност управљања моторним возилима и машинама, не покушавајте да те симптоме уклоните употребом енергетских напитака, јер таква комбинација може погоршати симптоме;
- Никада не управљајте моторним возилима или машинама када сте под дејством алкохола, опојних дрога и лекова који утичу на психофизичке способности.

У Апотеци Шабац настављамо са истраживањима фармацеутске праксе, чији ће резултати бити презентовани на неким будућим конгресима. Такође настављамо са сталним унапређењем квалитета стручног рада и подизањем компетенција фармацеута и фармацеутских техничара, а све за добробит корисника наших услуга и наше друштвене заједнице.

Модернизација у Апотеци Београд

ФИП 2012

Оливера Гордић, Апотека Београд

На постерима је представљен део реализованих активности. У сали за постере било је доста заинтересованих колега који су желели да им објасним неке детаље из описаног рада. Из њихових питања се јасно може видети да се слични проблеми, али и идеје за њихово решавање јављају у апотекама широм света. Такође је занимљиво било чути и локалне специфичности

Апотека Београд је највећа здравствена установа тог типа у региону са традицијом дугом преко 40 година. Од 2007. године доживљава динамичан период у којем се уводи велики број промена у циљу унапређења квалитета, повећања ефикасности и модернизације. Апотека „Богдан Вујошевић“, која је са највећим прометом у установи, једна је од 127 апотека која је увела највећи број промена у организацији.

Потпуно очекивано, поједини запослени су реаговали отпором променама. Вештином менаџмента да управља отпорима та прва реакција је кратко трајала, а њу је заменио добар тимски дух и ентузијазам да се новине у послу примене и постигну бољи резултати.

У 2009. години у апотеку „Богдан Вујошевић“ се уводи ноћно дежурство и апотека почиње са континуираним радом 24 часа/365 дана у години. Уклоњена су рецептурна стакла - стаклене баријере које су постојале у Србији у бројним јавним установама.

Запослени су прошли интензивне курсеве из области комуникације. Промењен је распоред изложених препарата на полицама; уклоњени су лекови, а изложени су други препарати намењени лечењу и нези пацијената и постављене су инфо-табле. Посебно истакнуто место су заузели и производи галенских лабораторија Апотеке Београд. Издвојен је шалтер за поверљив разговор и саветовање пацијената.

Све наведене промене су довеле до одличних резултата: анкета је показала повећање задовољства корисника услуга, промет апотеке је удвостручен за само неколико месеци, чиме је оправдано увођење промена. Овакви резултати довели су очекивано и до престанка отпора запослених увођењу промена.

Добра комуникација – значајан фактор успешне терапије

ФИП 2012

Оливера Гордић, Апотека Београд

Овај вид едукације доводи до бољег усвајања и лакшег памћења добрих модела комуникације, за које очекујемо да ће их запослени примењивати у свакодневној пракси и тиме допринети повећању задовољства пацијента нашом фармацеутском услугом.

Апотека Београд је највећи ланац државних апотека у региону и у свом саставу има 127 апотека у којима ради 502 фармацеута и 396 фармацеутских техничара и која посвећује велику пажњу едукацији запослених.

У 2011. години одржано је 50 едукација са 6197 полазника. Апотека Београд је акредитовала за потребе својих запослених 25 програма едукације, претежно из области фармакологије.

Како наши фармацеути нису имали прилику да у току студирања на Фармацеутском факултету у Београду стекну знања из области комуникације, а која су им у свакодневном раду врло потребна, у 2011 је кроз пилот пројекат уведена континуирана едукација фармацеута из области комуникације под називом „Лепа реч“.

Добра двосмерна комуникација фармацеут – пацијент је од значаја због побољшања поверења и лојалности пацијента, као и због бољег праћења савета фармацеута о правилној примени и ефикасном деловању терапије.

У Апотеци Београд се, у складу са политиком квалитета, евидентирају и благовремено решавају притужбе пацијената на рад у апотеци. Унапређењем квалитета у раду у апотекама, односно сталном едукацијом запослених из фармацеутске области и из области унапређења комуникације, број притужби није велики. Међутим, од укупног броја пристиглих притужби преко 90% се односи на љубазност запослених. С обзиром на ту чињеницу, као и на значај добре комуникације пацијент-фармацеут у вези са саветима о терапији, 2012.год уведен је нови пројекат „Стратегија приступа пацијенту - од првог контакта до саветовања“.

Овогодишњи пројекат је унапређен у односу на претходни и бави се конкретним примерима добре и лоше комуникације из праксе, који се вежбају у радионицама и на практичним вежбама, понављањем случајева. Према плану пројекта, у периоду април – мај месец, измерено је задовољство запослених и пацијената пре и после обављене едукације.

Друга награда за постер презентацију фармацеутима Апотеке Сомбор

Николина Кљајић, Апотека Сомбор

Фармацеути Апотеке Сомбор су освојили другу награду за постер презентацију: **"Knowledge and use of oral contraceptive pills and emergency contraceptive pills among adolescents in Sombor, Serbia"**.

Аутори рада су Николина Кљајић и Даница Басарић.

Постер се може погледати на веб адреси www.fip.org/files/fip/CPS/Nikolina_Kljajic.pdf.

У оквиру ФИП-а ради 9 секција. Секција за јавно апотекарство (*Community Pharmacy Section*) сваке године додељује награде за најбоље постер презентације

конгреса. Трочлани жири рангира постере на основу следећих критеријума: оригиналност и циљ рада, дизајн студије / услуге, добијени резултати, закључци, карактеристике самог постера. На овогодишњем конгресу, 160 постера се нашло у конкуренцији за награду.

На веб адреси: www.fip.org/pp_community_prizescy објављена сва три добитника награда.

Фармацеутска здравствена заштита у приградским и сеоским насељима – изазови и препреке

Драгослав Петронијевић, Апотека Београд

Апотека „Београд“ је одлуком оснивача крајем 2010. године припојила 25 апотека из приградских општина Младеновац, Сопот, Гроцка, Обреновац и Барајево и тиме територијално покрила свих 17 београдских општина. Укључујући и апотеке са општине Лазаревац, 22 апотеке се налазе у руралним/сеоским подручјима. Како је у сеоским подручјима већином старија популација са преодминантно хроничним болестима, доступност фармацеутске здравствене заштите је од великог значаја за становнике ових подручја. Старији корисници услуга из сеоских подручја, који махом имају већи број лекова који се издају на лекарски рецепт, могу имати користи од контакта са фармацеутом који, заједно са изабраним лекаром, може значајно да допринесе превенцији болести и унапређењу здравља ове популације.

Са друге стране, апотеке у сеоским подручјима срећу се са бројним проблемима од оних основних, законом прописаним, у погледу величине и услова

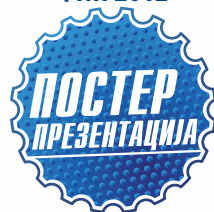
простора апотеке и запослених фармацеута у истим. Такође, у сеоским подручјима и превоз до најближе апотеке може представљати проблем за правремену примену прописане терапије.

Припајањем наведених апотека, Апотека „Београд“ се суочила са новим проблемом - како обезбедити подједнако добру фармацеутску здравствену услугу у свим својим објектима, према стандардима Добре апотекарске праксе и стандардима Интегрисаног система менаџмента (ИМС). Улажући у опремање апотека и квалификовани здравствени кадар, Апотека „Београд“ се труди да свим корисницима фармацеутске здравствене заштите пружи адекватну услугу према свим наведеним законским и еснафским актима. Помоћ оснивача, Министарства здравља и свих релевантних чинилаца и даље је неопходна ради побољшања услова рада и квалитета пружене фармацеутске услуге.

Ставови фармацеута наспрам очекивања пацијената

ФИП 2012

Милица Пешић, Апотека Врање

јасне информације о употреби лекова. 62.9% фармацеута се изјаснило да је задовољно информацијама о интеракцијама лекова које пружа пацијенту у свакодневном раду, док је 71.9% пацијената задовољно информацијама о интеракцијама лекова које добија од фармацеута. Само 40% фармацеута је одговорило да има времена да са пацијентима поразговара о нежељеним реакцијама на лекове, док је 69.9% пацијената задовољно информацијама о нежељеним дејствима лекова које добијају од фармацеута. 31.4% фармацеута је задовољно временом које посвети пацијенту у апотеци, док је 75.3% пацијената задовољно временом које им фармацеут посвети.

Резултати истраживања наводе на закључак да пацијенти и не очекују да добију од фармацеута детаљније информације о лековима. Пацијенте најпре треба информисати да улога фармацеута није само да што пре изда лек, већ и да том приликом информише пацијента о правилном начину употребе лекова. Фармацеут треба да провери да ли пацијент који је на хроничној терапији заиста зна како треба да користи своје лекове, да размотри да ли међу лековима и додацима исхране које пацијент употребљава, долази до клинички значајних интеракција, и да са тим у вези саветује пацијента и консултује се са његовим изабраним лекаром. Како би се избегле интеракције међу лековима, побољшао ефекат терапије, смањила нежељена дејства лекова и спречило увођење нових лекова у терапију, могуће је предложити измену терапије у консултацији са изабраним лекаром. Поред тога значајно је да се фармацеути активно укључе у пријављивање нежељених дејстава лекова АЛИМС, што је практично тешко изводљиво док се код пацијената не развије свест о значају комуникације са фармацеутом.

У тренутку када се ради на унапређењу компетентности фармацеута од великог значаја је, не само да сами фармацеути себе сматрају компетентним за пружање фармацеутске здравствене заштите у складу са светским стандардима, већ и да пацијенти од нас очекују такву врсту услуга.

Унапређење свести пацијената о услугама и информацијама које очекују да добију у апотеци, један је од главних предуслова за унапређење квалитета фармацеутске здравствене заштите, била је кључна порука презентованог постера.

Истраживање је спроведено у сарадњи са проф. др Браниславом Миљковић и доц. др Сандром Везмар Ковачевић са Катедре за фармакокинетику и клиничку фармацију Фармацеутског факултета Универзитета у Београду, као и са дипл. рх спец. Роландом Антонићем из Апотеке Шабац и дипл. рх Маријом Пецељ запосленом у ЗУ "Лек" Врање.

У истраживању је учествовало 35 фармацеута из јавних апотека и 146 пацијената. Пацијенти и фармацеути су одговарали на истоветна питања у вези информација које пацијенти добијају односно које фармацеути пружају приликом издавања лекова. Истраживање је показало да су пацијенти задовољнији информацијама о лековима које добијају од фармацеута него сами фармацеути.

91.4% фармацеута је рекло да даје јасне информације о употреби лекова пацијентима, док 96.6% пацијената каже да је добило од фармацеута

Евалуација компетенција фармацеута у Србији

ФИП 2012

Светлана Стојков, Апотека Суботица

Имплементацијом *General Level Framework* документа Апотека Суботица је постала део глобалног развојног пројекта који води ка моделу глобално применљивог инструмента процене и развоја фармацеутских компетенција.

Апотека Суботица је имала постер презентацију на ФИП-у 2012. године са темом "Евалуација компетенција фармацеута у Србији", чији су аутори Светлана Стојков и Татјана Црњански (Апотека Суботица), Ивана Тадић (Фармацеутски факултет Универзитета у Београду), Ian Bates (*School of Pharmacy, University of London, UK*) и Аријана Мештровић (Едукациони Центар, Адриатик Фармација, Хрватска).

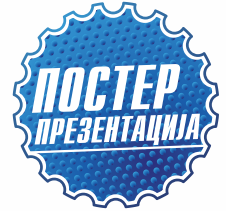
У раду је приказано поређење резултата евалуације компетенција 32 фармацеута Апо-

теке Суботица приликом првог оцењивања и након 6 месеци. Такође, приказани су и резултати спроведених едукационих интервенција који су довели до унапређења компетенција фармацеута.

Counterfeit medicines, how to recognize them?

ФИП 2012

Јасмина Познановић, Апотека Ужице

Јасмина Познановић, Гордана Ђурић и Снежана Живановић из Апотеке Ужице су аутори постер презентације о фалсификованим лековима: *Counterfeit medicines, how to recognize them?*

Колеге су истакле значај здравствених радника, а нарочито, фармацеута у јавним апотекама у борби против фалсификованих лекова. Фалсификовани лекови су веома софистицирани и тешко их је детектовати.

Лекари и фармацеути морају сваки нежељени ефекат или потпуни изостанак терапијског ефекта неког лека посматрати као потенцијално, последицу примене фалсификованог лека.

Са друге стране, пацијенти морају сваку сумњу и уочену неправилност, доживљени нежељени ефекат или недовољан терапијски ефекат, пријавити свом лекару или фармацеуту. Пацијенти морају имати свест и о сигурним изворима снабдевања.

Апотека Ужице је позитивне законске прописе Републике Србије који се односе на ефикасно евидентирање и извештавање о субстандардним лековима укључила у стандардне оперативне процедуре система менаџмента квалитетом. Пре свега, набавка из сигурних извора снабдевања и контрола на пријему лекова у апотеци, као и ефикасно евидентирање и пријава нежељених реакција на лек и медицинска средства и било какво одступање од стандарда квалитета лека.

Фармацеути у јавним апотекама се морају едуковати како да препознају фалсификоване лекове јер на тај начин доприносе квалитету фармацеутске здравствене заштите, као и квалитету живота пацијената.

Могућности израде крема типа В/У са хијалуронском киселином у условима Галенске лабораторије

ФИП 2012

Бојана Вучелић, Апотека Београд

Савремене формулације крема типа вода у уљу (В/У), тј. масних крема, на површини коже треба да остављају немасан филм, због чега се посебна пажња посвећује избору емулгатора као и састојака масне фазе.

Избор емулгатора је веома важан корак у формулисању емулзионог система, јер осим што мора бити ефикасан као фактор стабилности емулзије током жељеног рока, чувања и употребе мора бити и нетоксичан и неиритативан. За стабилизацију В/У крема могу се користити емулгатори на бази силиконских кополиола. Захваљујући полимерној и полифункционалној структури силиконски емулгатори су погодни за израду стабилних В/У крема, са високим садржајем воде. При том су ови емулгатори ефикасни у веома ниским концентрацијама. Добијени кремове су повољних апликативних и органолептичких особина и веома су стабилни на повишеним и сниженим температурама.

Молекули хијалуронске киселине акумулирају и везују за себе воду, и управо та особина даје кожи једрину и младост. Старењем се њена синтеза успорава, количина у кожи се смањује, губи се влажност и пуноћа коже. У основи препарата за регенерацију је хијалуронска киселина као основна физиолошка компонента структуре коже, која одређује и степен хидратације.

Рад "Могућности израде крема типа В/У са хијалуронском киселином у условима Галенске лабораторије" чији аутор је Мр пх спец Бојана Вучелић, а коаутори Мр пх спец Марија Бајчић, Мр пх спец Оливера Џикнић и Мр пх спец Наташа Живановић је један од радова који је представио Апотеку "Београд" на ФИП 2012. Приказује део експерименталних резултата који на

најинтересантнији начин илуструју уложену енергију и знање којима је креиран регенеративни крем из најновије Хијалурон колекције, а базиран је на основним постулатима козметологије у изради и испитивању физичко-хемијских особина козметичких крема.

Cetyl PEG/PPG-10/1 Dimethicone је емулгатор коришћен у овом раду за израду стабилних В/У емулзија. Поступак израде је топло/топло.

У комплетној масној фази удео течних компоненти креће се од 13-15%, а удео воде у оквиру водене фазе креће се од 69.6-71.6%. Променљив је и садржај белог пчелињег воска, који се креће од 1.5-2.5%. Непроменљив је садржај емулгатора, који је у свим узорцима 3%, као и садржај активних компоненти од којих је удео хијалуронске киселине у свим узорцима 0.2%.

Испитивања су урађена након 48 сати, 45 дана и 6 месеци од дана израде узорака, а сви узорци су чувани на собној температури на којој су и урађена наведена испитивања. Испитивани узорци имају одличне органолептичке карактеристике.

Испитивани узорци су показали изванредну стабилност, јер није примећено било какво издвајање уљане или водене фазе, ни промене у структури.

Код свих испитиваних узорака измерене рН вредности крећу се од 5.60-5.95 и током испитиваног периода није дошло до значајнијих промена рН вредности.

Мерењем електричне проводљивости доказано је да су сви узорци емулзије типа В/У (0.05-0.13 $\mu\text{C}/\text{cm}$).

Добијени крем, који је током испитивања носио ознаку "узорак 3" има изузетне физичко-хемијске особине и прихватљив је као регенеративни крем, превасходно намењен за ноћну негу. Овај крем обезбеђује 24-часовни ефекат неге суве и нормалне коже, регенерацију дехидриране коже и повећање еластичности. Ублажава већ постојеће боре чиме се видљиви знаци старења коже умањују, а кожа тако високо хидратисана постаје свежа и глатка.

ПРИВРЕДА И ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ – ФАРМАЦИЈА

Дипломирани фармацеути након студија не поседују адекватне вештине комуникације са пацијентима, лекарима, колегама фармацеутима и широм популацијом

Ружица Николић, Фармацеутска комора Србије

Привредна комора Србије је 17.октобра 2012. организовала округли сто који је био посвећен дискусији о вештинама, знањима и компетенцијама (исходима учења) које дипломирани фармацеути поседују након завршених студија.

Састанак је отворила проф.др Вера Дондур, председник Националног савета за науку и технолошки развој и Тима стручњака за реформу високог образовања (ХЕРЕ). Скуп је такође поздравео проф. др Радивоје Митровић, државни секретар Министарства просвете и науке Републике Србије, др Слободан Самарцић, председник Привредне коморе Србије и Марија Филиповић-Ожеговић, управитељ Темпус канцеларије Србије.

Састанку су присуствовали професори факултета на којима се школују фармацеути, представници Фармацеутске коморе и Коморе биохемичара, фармацеути запослени у болничким апотекама, индустрији, страним представништвима и други позвани.

У уводном излагању „**Значај сарадње високог образовања и тржишта рада**“ проф.др Вера Дондур је анализирао високошколско образовање и место фармацеутске струке у европским оквирима. Указала је на друштвени значај, положај фармацеута и њихов допринос јавном здрављу, као примарној улози у друштву, као и на положај и место фармацеута у привредном развоју друштва. Приметила је да у Србији, велики део послова, који су изворно фармацеутски: производња дијететских и других сличних производа, чајева, козметике, раде други профили.

Изнела је податак да се у Србији фармацеути школују на Фармацеутском факултету, Универзитета у Београду и на Медицинским факулте-

тима, Одсецима за фармацију, у Новом Саду, Крагујевцу и у Нишу.

Такође је истакла значај сарадње високог образовања и тржишта рада. Посебно је говорила о значају и примени Болоњског процеса у Европи и Србији.

Говорила је и о томе колико су исходи учења значајни за признавање високошколских исправа и периода студија. Суштинско питање које се поставља студенту или дипломцу више неће бити „шта је све било потребно да урадиш да би стекао диплому?“ него „шта можеш да радиш сада када си стекао диплому?“ Овакав приступ је од значаја и за тржиште рада и несумњиво је знатно флексибилнији када се узме у обзир учење током целог живота, нетрадиционално учење и други облици неформалног учења.

Друго уводно предавање „**Проблеми и изазови са којим се сусрећу дипломирани фармацеути по завршетку студија**“ је одржала дипл. пх спец Драгана Јовановић, директорка Фармацеутске коморе Србије, у коме је изнела који су то практични проблеми са којима се сусрећу фармацеути који након вишегодишњег студирања долазе у апотеке ради обављања приправничког стажа, у којој је мери знања стечена током студија могуће применити у пракси и да ли би више практичних знања требало омогућити студентима још током студија.

Дипломирани фармацеут се на почетку стажа не сналази најбоље на пословима планирања снабдевања и снабдевања лековима, пријема, складиштења и чувања, издавања и поступка одлагања и уништавања лекова. Ово су активности са којима се фармацеут није сусрео током студија, тако да је то разлог зашто се не сналази најбоље са њима.

Што се тиче стручне литературе и извора

информација о лековима - стажер се на адекватан начин служи фармакопејама и магистралним формулама, литературом са којом се сусретао током студија. Директорка Јовановић је даље навела да стажер показује несигурност приликом рада са рецептом, јер се није сусрео пре тога са њим. Има проблем са читањем рецепта, са шифрама дијагноза, као и са проверавањем исправности дозирања.

Највећи проблеми са којима се стажер сусреће на приправничком стажу јесу активности фармацеута везане за пацијента. Стажер показује велику несигурност приликом комуникације са пацијентом. Дипломирани фармацеут се пре дипломирања ни једном не сусретне са пацијентом, што је узрок овог проблема. Овај проблем добија на значају ако се посматра из перспективе друштва. Наиме, пацијент долази у апотеку по фармацеутску услугу и он није у могућности да разликује фармацеута од стажера или фармацеутског техничара, јер особље апотеке носи беле мантиле. Због тога је несигурност коју показује стажер врло опасна по успостављање односа поверења између пацијента и фармацеута, што може проузроковати сумњу пацијента у фармацеута и здравствени систем, а то може имати последице на успешност терапије, а самим тим и на здравље становништва у Србији.

Имајући у виду све наведено, директорка Јовановић је нагласила да је веома важно да

студенти стичу што више практичних вештина, али и да имају искуства са реалним ситуацијама кроз студентску праксу. У супротном, студент ће, као и до сада, поседовати огромно теоријско знање, које не може да примени у реалном радном окружењу, што ће узроковати његову несигурност приликом обављања фармацеутске делатности. Директорка Јовановић је на крају поздравила савремене трендове у образовању, у којима долази до померања фокуса образовања са наставника ка студенту, односно ка ономе шта би студент требало да зна да ради након завршеног процеса учења.

Дискусија у округлим столовима

Након уводних излагања, модератор Јасмина Николић из Тима стручњака за реформу виског образовања, координирала је рад 6 округлих столова са 6 тема: фармацеут у јавној апотеци; фармацеут у болничкој апотеци; фармацеут у индустрији и производњи лекова и лековитих препарата; фармацеут у маркетингу и продаји лекова; фармацеут у регулативи, фармаковигиланци, клиничким испитивањима; фармацеут у биохемијској лабораторији.

Закључци дискусија

Основни закључак скупа је да је велики број институција и појединаца који су веома заинтересовани за унапређење студија, и да је велики број веома конкретних предлога усмерених на усаглашавање студија и потреба послодаваца.

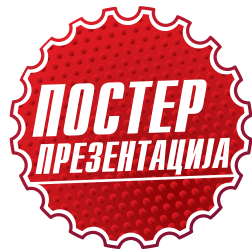
Такође, у основне закључке скупа можемо убројити и често понављану тврдњу да студенти фармације почињу радни век с великим теоријским и широким знањем, али да им недостаје примењено знање.

Као што је било и очекивано, испоставило се да постоји читав низ значајних активности које је могуће спровести у дело и без директног иницијалног ангажмана регулаторних тела ("државе"), иако нема потребних стратегија нити података.

Учесници су, дискутујући о исходима учења и наставним садржајима, идентификовали и друге изазове за фармацију, попут потребе да се идентификују послови које студенти фармације обављају, као и проблеме струке као целине, али и начине да се на те изазове одговори.

Дискусија је била жива, корисна и пријатна.

ESPA COMP 2012

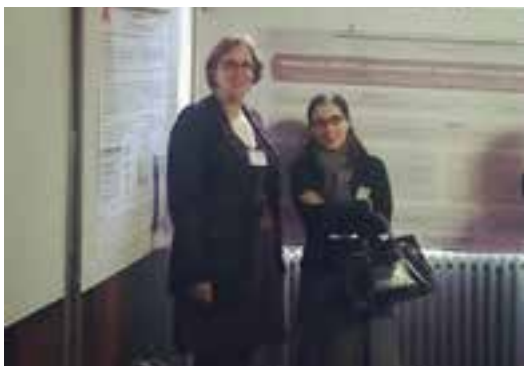

Татјана Црњански, Апотека Суботица

Комплијанса представља резултат односа који пацијент испољава према терапији/лечењу, настао под утицајем индивидуалних, друштвених, културолошких, здравствених и других фактора и околности

Еuropean Symposium on Patient Adherence Compliance and Persistence – ESPACOMP је непрофитабилна асоцијација чији је циљ промоција научног приступа квантитативној процени шта пацијенти раде са лековима који су им прописани. Клинички, хуманистички и економски исходи, као и тежња да добијене информације буду корисне пацијентима, здравственим радницима и истраживачима фармацеутске праксе представљају основне области истраживања и суштину рада ове асоцијације.

С обзиром да комплијанса представља резултат односа који пацијент испољава према терапији/лечењу, настао под утицајем индивидуалних, друштвених, културолошких, здравствених и других фактора и околности

овај симпозијум је намењен фармацеутима, лекарима и психолозима заинтересованим за истраживање адхеренце, комплијансе и перзистенце пацијената.

Симпозијум је ове године одржан у Генту у Белгији. Србија је имала своје представнике са постер презентацијом са темом „Утицај етичких проблема на адхеренцу пацијената приликом пружања фармацеутске здравствене заштите“, чији су аутори Татјана Црњански, Ивана Тадић, Светлана Стојков, Милан Ракић, Душанка Крајновић и Љиљана Тасић. Истраживање је спровела Апотека Суботица у сарадњи са Катедром за социјалну фармацију и фармацеутско законодавство Фармацеутског факултета у Београду и Апотеком Прокупље.

Следећи скуп се одржава од 15-16 новембра 2013. године у Будимпешти.

Праћење и истраживање разлога одсуства комплијансе је стална потреба, односно обавеза фармацеута. Фармацеути својим знањем, емпатијом и бригом усмереним ка пацијентима могу да допринесу побољшању здравља и квалитета живота пацијената.

Поглед из апотеке: потрага за чаробном пилулом

Татјана Жунић, Апотека Београд

Циљ постера је био да кроз промет дијететских производа декларисаних за редукују телесне масе, као и лекова регистрованих код нас за третман гојазности, укаже на обим потражње за медикаментозним лечењем гојазности.

Промет лекова и дијететских производа
за редукују телесне масе у Апотеци Београд
изражен у малопродајној вредности

Први српски конгрес о гојазности одржан је од 18-21. октобра 2012. у Специјалној болници за болести штитасте жлезде и метаболизма Чигота, Златибор. Предавања првог дана конгреса била су пре свега посвећена различитим поремећајима метаболичке хомеостазе који настају у гојазности. Другог дана конгреса приказана су искуства у третману гојазности у педијатријској популацији, искуства баријатријске хирургије, приступ коморбидитетима код гојазних, новине у дијетотерапији и програмима физичког вежбања.

Осим предавања у главном програму, одржан је и програм оралних и постер презентација. По позиву извршног организатора испред Апотеке Београд пријављена је постер презентација "Поглед из апотеке-потрага за чаробном пилулом".

Лечење гојазних пацијената лековима, тренутно се примењује само код особа са индексом телесне масе (ИТМ) већим или једнаким 30 kg/m^2 , или код пацијената повећане телесне тежине ($\text{ИТМ} \geq 28 \text{ kg/m}^2$) са пратећим факторима ризика. На тржишту се налази и велики број дијететских производа маркетиншки позиционираних у домен смањења телесне масе. У САД је процењено да је у 2005. години за суплементе за мршављење потрошено више од 1,6 милијарди

долара, при чему је велики број корисника веровао да се ради о препаратима за које је FDA потврдила ефикасност тј. да пролазе исту процедуру као и лекови. Код нас је слична ситуација. Ова област регулисана је Правилником о здравственој исправности дијететских производа (Сл. гласник РС бр. 45/2010). Не постоји обавеза пријављивања нежељених ефеката. Не постоји обавеза продаје само у апотекама, где би се уз производ могао добити и адекватан медицински савет.

Резултати наше анализе показују да промет дијететских средстава многоструко превазилази промет лекова намењених за лечење гојазности. Али и број ових препарата је вишеструко већи од броја регистрованих лекова за редукацију телесне масе, што је проблем сам по себи. Већа употреба дијететских производа за мршављење се донекле може објаснити већом доступношћу. Међутим овако велики диспарат указује на постојање и других разлога, који до сад код нас нису били предмет анализа.

Састав дијететских производа декларисаних за смањење телесне масе, који се налазе на нашем тржишту, је неуједначено и непотпуно декларисан. Сви у анализи заступљени препарати садрже биолошки активне супстанце биљног или животињског порекла: биљне дро-

ге, биљне екстракте, биљна влакна, животињске екстракте. Фармацеутски облици у којима се ови препарати налазе такође су разнолики. Доминантан је удео дијететских производа у виду таблета и капсула. После њих, по броју продатих појединачних паковања следе биљне мешавине за мршављење. Замена за оброк показују значајан пад после 2009. Промену удела подељених прашкова у укупном промету препарата за редукцију телесне масе у току 2009, 2010 и 2011 (7%, 14%, 2% од укупног броја продатих појединачних паковања) можемо посматрати и кроз случај повлачења једног од тих

производа у току 2010 године. Ипак фактори који утичу на продају свих ових препарата су многобројни и сложени, те се на основу овако добијених података не би упуштали у њихово тумачење. Ови резултати показују однос наше популације према лечењу гојазности, који се не разликује од става других средина и слика је иста свуда у свету. Велики утицај агресивне маркетиншке кампање дијететских производа, са безусловним и сугестивним тврдњама о њиховој ефикасности и безбедности, налази своје упориште и у недовољном познавању законске регулативе која дефинише ову област.

32. балканска медицинска недеља

21-23. септембар, Ниш

Милица Радић / Милан Димитријевић

Балканска медицинска унија настала је након Првог светског рата као резултат мултилатералне сарадње балканских земаља у циљу превазилажења супротности и раздора међу суседима

Доц. др Митица Попеску - Бузеу је на трећој балканској конференцији поднео Извештај о договору из Атине о оснивању "Балканске медицинске конфедерације" ("*Balkan Medical Confederation*"). Његов извештај је прихваћен и медицинска конфедерација је на састанку одржаном 24. октобра 1932.год. у Букурешту добила званичан назив "Балканска медицинска унија" (БМУ). Као главни циљ БМУ наведено је успостављање сарадње између лекара и научника у медицинским истраживањима и организовање заједничких научних скупова. Основане су и националне секције у свим балканским земљама, а од 1993. године и у Републици Молдавији. Том приликом је до-

говорено да се организовање научног скупа „Балканска медицинска недеља“ (БМН) обавља сваке друге године.

У периоду од 1932. до 1938. године организовано је пет Балканских медицинских недеља у разним земљама. Од 1938. престала је активност БМУ услед ратних дешавања и неповољних околности за њен рад, које су уследиле након Другог светског рата. У периоду од 1957. до 1962. године учињени су значајни напори да се обнови рад ове организације. Ови напори су уродили плодом па је, након тридесетједногдишње паузе, од 12. до 19. маја 1962.године у Букурешту организована 6. Балканска медицинска недеља. Основано је 14 огранака БМУ и

ПОНОВО ЗАЈЕДНО

32. Балканска медицинска недеља одржана је ове године по први пут након 1986. год. од 21. до 23. септембра у просторијама Ректората Нишког универзитета.

Организатори овогодишње БМН били су, поред Балканске Медицинске Уније, Медицински факултет у Нишу и Универзитет у Нишу уз подршку Министарства здравља Републике Србије. Посетиоци су имали прилике да чују излагања 117 радова, као и да се упознају са резултатима 188 постер презентација који су дошли из свих земаља чланица БМУ.

Презентовани су радови из следећих области: метаболички синдром, *diabetes mellitus*, атеросклероза, инфламаторне болести, онкологија, неурологија, јавно здравље, исхрана у здрављу и болести, фармација, стоматологија, медицинска хемија, медицински аспекти здравља у балканским земљама на почетку XXI века, савремене методологије у клиничкој медицини и историји медицине.

Првог дана скупа програм је отпочео усменим презентацијама, затим је одржана постер сесија и на крају су била пленарна предавања у којима су учествовали и Министарка здравља Проф. др Славица Ђукић Дејановић, Проф. др Зоран Пешић и Проф. др Стева Илић. Крај првог дана обележила је свечана церемонија отварања на којој су госте поздравили Проф. Владмила Бојанић, председник организационог комитета и Василе Цандеа, генерални секретар БМУ.

Другог дана скупа представљени су резултати већине пријављених радова у оквиру осам сесија усмених излагања и једне постер сесије.

Трећег и последњег дана скупа одржана је још једна сесија након које је за посетиоце организован излет до Ђаволје вароши.

одговарајућих одбора из разних медицинских специјалности укључујући и фармацију и стоматологију.

И поред тога што су постојали периоди у којима је прекидана активност друштва, од оснивања Балканске медицинске уније до данас су одржане 32 БМН. Прва БМН одржана је почетком октобра 1932. у Атини, непосредно пре оснивања БМУ. Следеће БМН су одржане у Бугарској (6), Грчкој (6), Југославији (4), Молдавији (2), Румунији (6) и Турској (7). На овим скуповима дискутоване су различите теме и успостављана је сарадња у различитим здравственим областима. Наизменично са Балканском медицинском недељом, сваке друге године организују се и Балкански медицински дани. Први БМД су одржани у Букурешту октобра 1967. год. Услед ратних дешавања на простору бивше Југославије, учешће држава чланица у Балканској медицинској унији скоро да је у потпуности изостало.

Четврта ванредна седница Скупштине ФКС

Скупштина Фармацеутске коморе Србије на седници одржаној у Београду дана 28.11.2012. године донела је следеће:

ЗАКЉУЧАК:

1. УСВАЈА СЕ Записник са III ванредне седнице Скупштине Фармацеутске коморе Србије одржане 19.09.2012. године.

ОДЛУКУ *о висини чланарине за чланове фармацеутске коморе Србије за 2013. г.*

I

Овом одлуком утврђује се висина чланарине коју плаћају чланови Фармацеутске коморе Србије (у даљем тексту: Комора) за 2013.г.

II

Чланарина за 2013. године износи 4500 динара.

III

Ослобађају се плаћања чланарине за 2013.г дипломирани фармацеути приправници.

IV

Чланарину утврђену овом Одлуком, чланови Коморе уплаћују на т.р. Коморе број 325-9500900015066-04.

V

Чланарина утврђена овом одлуком примењује се и на добровољне чланове Коморе.

VI

По добијању сагласности министарства надлежног за послове здравља, ова одлука објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије" и ступа на снагу осмог дана од дана објављивања.

О Д Л У К У

о изменама и допунама одлуке о утврђивању износа надокнада за упис у именик, за издавање и обнављање лиценце, за издавање извода из именика, уверења и потврда из евиденција Фармацеутске коморе Србије

I

У Одлуци о утврђивању износа надокнада за упис у именик, за издавање и обнављање лиценце, за издавање извода из именика, уверења и потврда из евиденција Фармацеутске коморе Србије (Сл. гласник Републике Србије бр. 27/2011 и 50/2012) у тачки IV број „2012“ замењује се бројем „2013“.

II

По добијању сагласности Министарства надлежног за послове здравља, ова одлука објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије“ и ступа на снагу осмог дана од дана објављивања.

О Д Л У К У

*о усвајању извештаја поводом одржане прославе
15 година рада Коморе*

1. УСВАЈА СЕ Извештај поводом одржане прославе 15 година рада Фармацеутске коморе Србије у тексту датом у материјалу с позивом за седницу.

СКУПШТИНА
ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ КОМОРЕ
Дубравка Мартинов, дипл. фарм

КАЛЕНДАР ДОГАЂАЈА ЗА 2013.

Виртуелна школа образовања, тестови у електронској форми

www.farmkom.rs
Контакт: 011/32 43 144
www.farmacija.org
edukacija@farmkom.rs

"Интеракције лекова"

Акредитован за фармацеуте
Број бодова : 6

Датуми одржавања

- I термин: 7-14. фебруар 2013.г;
- II термин : 3-10. април 2013.г;
- III термин: 26. јун- 3. јул 2013.г;
- IV термин: 1- 8. август 2013 г.

"Значај и примена пробиотика"

Акредитован за фармацеуте
Број бодова: 6

Датуми одржавања:

- I термин: 10-17. јануар 2013.г,
- II термин: 6-13. март 2013.г,
- III термин: 1-8. мај 2013.г,
- IV термин: 12-19. јуни 2013.г,
- V термин: 24-31. јули 2013.г

"Слободни радикали и антиоксиданси"

Акредитован за фармацеуте
Број бодова : 6

Датуми одржавања:

- I термин: 21-28. фебруар 2013.г;
- II термин: 17-24. април 2013.г;
- III термин: 9. мај- 5. јун 2013.г;
- IV термин: 10.-17. јул 2013.г.

"Хомеопатско лечење"

Акредитован за фармацеуте
Број бодова: 6

Датуми одржавања:

- I термин: 24-31. јануар 2013.;
- II термин: 20-28. март 2013.;
- III термин: 15-21. мај 2013.;
- IV термин: 15-22. август 2013.;
- V термин: 16. септембар-3. октобар 2013.;
- VI термин: 5-12. новембар 2013.

ОБАВЕШТЕЊЕ У ВЕЗИ УПЛАТЕ ЧЛАНАРИНЕ ЗА 2013.

Уз Апотекарску праксу достављамо Вам нов попуњен персонализован образац за уплату чланарине за 2013. годину. Обавеза уплате чланарине Комори за 2013. наступа тек након ступања на снагу Одлуке о висини чланарине за 2013., о чему ћете бити правовремено обавештени.

